

Pakendijäätmete tekkekohal kogumise korralduse alternatiivid Tallinnas

---

Detsember 2025

Stockholmi
Keskkonnainstituudi
Tallinna Keskus

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
2. Pakendijäätmete tekkekohal kogumise õiguslik alus.....	3
2.1 Õiguslikud eeltingimused Tallinna pakendite tekkekohal kogumiseks	5
3. Pakendijäätmete tekkekohal kogumise lahenduste alternatiivid	8
3.1 Pakendijäätmete maksimaalne kogumissüsteem.....	8
3.2 Pakendijäätmete optimaalne kogumissüsteem.....	9
3.3 Pakendijäätmete minimaalne kogumissüsteem	10
4. Pakendijäätmete liigiti kogumise korralduse soovitusel Tallinna vanalinnas	12
5. Pakendijäätmete liigiti kogumise korralduse näited teistes Euroopa riikides ja linnades	13

1. Sissejuhatus

Järgnevalt on esitatud jäätmereformi raames ette valmistatud ning jäätmeseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega sätestatud pakendijäätmete tekkekohal kogumise rakendamise õigusliku tausta ülevaade, mille põhjal on välja pakutud pakendijäätmete tekkekohal liigiti kogumise rakendamise soovitusel/alternatiivid Tallinna linnale. Eraldi on vaadeldud pakendijäätmete liigiti kogumist Tallinna vanalinnas.

Analüüsi ja alternatiivide ülevaate koostas SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna keskus detsembris 2025.

2. Pakendijäätmete tekkekohal kogumise õiguslik alus

Jäätmereformi käigus ettevalmistatud ja 9.12.2025 vastu võetud jäätmeseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega sätestati muuhulgas järgmised õiguslikud nõuded, mis reguleerivad pakendijäätmete tekkekohal kogumise korraldust.

Jäätmeseadust täiendati järgmiselt:

- Seadusega sätestatakse, et kohaliku omavalitsuse üksus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, biojäätmete ning **olmes tekkivate tagatisrahata pakendi jäätmete kogumise ja veo** (JäätS paragrahvi 66 lõige 2).
- Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab **pakendijäätmete kogumise ja veo (alternatiivse) korraldatud jäätmeveo raames**. Pakendijäätmete vedajaga sõlmitakse eraldi hankeleping (JäätS paragrahvi 67 lõige 3¹).
- Kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirjas tuleb muuhulgas sätestada jäätmetest inimese tervisele ja keskkonnale tuleneda võiva ohu vältimise meetmed, või kui vältimine ei ole võimalik, siis vähendamise meetmed, sealhulgas biojäätmete korrapärane äravedu vähemalt üks kord nelja nädala jooksul, kui jäätmetekkekohas ei ole tagatud biojäätmete kompostimine, segaolmejäätmete korrapärane äravedu vähemalt üks kord 12 nädala jooksul ning **olmes tekkivate tagatisrahata pakendi jäätmete korrapärane äravedu vähemalt üks kord 12 nädala jooksul**, lähtudes kulutõhususest ja keskkonnanahoidlikkusest (JäätS paragrahvi 71 lõike 2 punkt 2).
- JäätS paragrahvi 31 täiendatakse lõikega 3¹, mille kohaselt tuleb koguda **paberi- ja kartongijäätmed (nn vanapaber) koos paber- ja kartongpakendijäätmetega samasse kogumisvahendisse**.
- Kohaliku omavalitsuse üksus **võib jäätmekavas ja jäätmehoolduseeskirjas ette näha erandi jäätmeseaduse ja pakendiseadusega kehtestatud tekkekohal liigiti kogumise kohustusele**, kui on täidetud vähemalt üks § 31 lõikes 6 loetletud eeltingimustest.

Jäätmeseaduse paragrahvi 31 lõike 6 täienduse kohaselt võib kohaliku omavalitsuse üksus (KOV) **näha ette erandi** pakendiseaduse §-s 15 sätestatud pakendijäätmete liigiti kogumisest juhul, kui ta on selle vajalikkust ja põhjendatust analüüsinud jäätmekavas ja sätestanud jäätmehoolduseeskirjas ning on **täidetud vähemalt üks § 31 lõikes 6 loetletud eeltingimustest (vt all)**:

- teatavat liiki jäätmete koos kogumine ei vähenda võimalusi neid korduskasutuseks ette valmistada, ringlusse võtta või teha muid taaskasutamistoiminguid, kusjuures nende toimingute tulemus on sellise kvaliteediga, mis on võrreldav liigiti kogumisel saavutatavaga;
- liigiti kogumine ei ole keskkonna jaoks parim lahendus, võttes arvesse vastavate jäätmevoogude juhtimise üldist keskkonnamõju;
- liigiti kogumine ei ole jäätmekogumise häid tavaid arvestades tehniliselt võimalik;
- liigiti kogumine tekitab ebaproportsionaalselt suuri majanduslikke kulusid, kui võtta arvesse segaolmejäätmete kogumise ja töötlemisega kaasnevat keskkonna- ja tervisekahju kulusid, võimalusi jäätmekogumist ja -töötlust tõhustada, teise toorme müügist saadavat tulu ning saastaja maksab põhimõtte ja tootja laiendatud vastutuse rakendamist.

Lisaks on oluliseks täienduseks JäätS paragrahvi 31 lõige 8 järgmises sõnastuses: **Olmejäätmete liigiti kogumist korraldades tuleb tagada, et see on jäätmevaldajale segaolmejäätmete või valesti liigitatud jäätmete üleandmisega võrreldes võimalikult mugav, motiveeriv ja kulutõhus.**

Kohaliku omavalitsuse üksuse **jäätmekavasse tuleb lisada pakendite ja pakendijäätmete kogumise ja vedamise ning taaskasutusorganisatsioonidele üleandmise kava**, sealhulgas kirjeldada müügikohtade juurde pakendijäätmete avaliku kogumissüsteemi rajamist (JäätS 42 lõige 3).

Pakendiseadust muudeti vastavalt järgmiselt.

Pakendiseaduse paragrahvi 15 täiendati lõigetega 3–12 järgmises sõnastuses:

- Kohaliku omavalitsuse üksus **korraldab olmes tekkivate tagatisrahata pakendi jäätmete kokku kogumise korraldatud jäätmeveo raames jäätmeaaduse kohaselt**, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.
- **Tiheasustuslal** kogutakse olmes tekkivate tagatisrahata pakendi jäätmed tekkekohal **eraldi kogumismahutisse järgmiselt:**

1) paber- ja kartongpakendijäätmed koos paberi- ja kartongijäätmetega;

2) joogikartong koos plast- ja metallpakendijäätmetega.

- **Tiheasustuslal** kogutakse **klaaspakendijäätmed liigiti jäätmeaaduse § 42 lõike 3 punktis 14 nimetatud kava kohaselt kas avalikku klaaspakendijäätmete konteinerisse või tekkekohal klaaspakendijäätmete mahutisse.**
- **Väljaspool tiheasustusala** korraldab kohaliku omavalitsuse üksus olmes tekkivate tagatisrahata pakendi jäätmete kogumise jäätmeaaduse § 42 lõike 3 punktis 14 nimetatud kava kohaselt **kas tekkekohal või avalike konteinerite kaudu eraldi kogumismahutisse järgmiselt:**

1) paber- ja kartongpakendijäätmed koos paberi- ja kartongijäätmetega;

2) joogikartong koos plast- ja metallpakendijäätmetega;

3) klaaspakendijäätmed.

- Kohaliku omavalitsuse üksus tagab olmes tekkivate **tagatisrahata pakendi jäätmete kogumise avalikus ruumis tiheasustuslal ja väljaspool tiheasustusala korraldatud jäätmeveo raames**, arvestades jäätmeaaduse § 42 lõike 3 punktis 14 nimetatud kava ning pakendijäätmete terviklikku kogumissüsteemi.
- Kohaliku omavalitsuse üksus peab lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 4–7 korraldatud jäätmete kogumisele võimaldama olmes tekkivate tagatisrahata pakendi jäätmete

tekkekohal liigiti kogumist **vabatahtliku lisateenusena**, mille veokulu tasub jäätmevaldaja kohaliku omavalitsuse üksusele või jäätmeseaduse § 67 lõike 3 punkti 9 alusel pakendijäätmete vedajale.

- Kohaliku omavalitsuse üksuse ülesanne on **teavitada jäätmevaldajat olmes tekkivate tagatisrahata pakendi jäätmete kogumise korraldamisest ja liigiti kogumise nõuetest**.

Kohaliku omavalitsuse üksus **peab viima olmes tekkivate tagatisrahata pakendi jäätmete liigiti kogumise kooskõlla uute nõuetega uuest korraldatud jäätmeveo riigihankest arvates**, kuid mitte hiljem kui 2030. aasta 31. detsembriks.

Pakendiseadust täiendatakse §-ga 15², mis sätestab taaskasutusorganisatsiooni kohustused pakendi ja pakendijäätmete kogumisel ja taaskasutuse korraldamisel korraldatud jäätmeveos ning kulude jaotuse. Muuhulgas sätestatakse:

- **Jäätmevaldaja tasub tagatisrahata pakendi jäätmete tekkekohal kogumise veokulust 0,50 eurot kogumiskorra kohta iga kogumismahuti tühjenduse eest** kohaliku omavalitsuse üksusele või jäätmeseaduse § 67 lõike 3 punkti 9 alusel pakendijäätmete vedajale. **Kogumiskottide kasutamisel tasub jäätmevaldaja veokulust 0,50 eurot kogumiskorra kohta.**
- Kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveo käigus olmes tekkivate **tagatisrahata pakendi jäätmete kogumise kulud hüvitab taaskasutusorganisatsioon hankelepingus määratud ulatuses**. See tähendab, et ülejäänud ulatuses (kui pakendijäätmete kogumise kulud ületavad 0,50 eurot kogumiskorra kohta) katab pakendijäätmete kogumise kulud taaskasutusorganisatsioon.

Siin tuleb arvestada, et sama paragrahviiga sätestatakse, et taaskasutusorganisatsioon võib keelduda kohaliku omavalitsuse üksuse korraldusel liigiti kogutud pakendijäätmete vastuvõtmisest, **kui võõrise osakaal neis on suurem kui viis protsenti kogutud pakendijäätmete massist**. Kui taaskasutusorganisatsioon tõendab, et ühisesse jäätmekäitluskohta jõudnud pakendijäätmetes ületab võõrise osakaal sätestatud protsenti kogutud pakendijäätmete massist, siis **hüvitab kohaliku omavalitsuse üksus taaskasutusorganisatsioonile selliste jäätmetega seotud käitlemiskulud ületatud võõrise protsendi ulatuses**. Seega võib kohaliku omavalitsuse üksusel tekkida vajadus katta ka võimalikku lisakulu ja seetõttu tuleks leida mehhanism selle kulu katmiseks.

2.1 Õiguslikud eeltingimused Tallinna pakendite tekkekohal kogumiseks

Jäätmeseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega kehtestatud uute nõuete põhjal on võimalik välja tuua järgmised eeldused, mida Tallinna linn peaks arvesse võtma pakendijäätmete tekkekohal kogumise kujundamisel.

- Kuna Tallinna haldusterritoorium on tiheasustus, siis tuleb sätestatud nõuete valguses tagada, et tekkekohal kogutakse eraldi kogumismahutisse järgmised pakendijäätmete liigid:
  - 1) paber- ja kartongpakendijäätmed koos paberi- ja kartongijäätmetega,
  - 2) joogikartong koos plast- ja metallpakendijäätmetega.
- Nimetatud pakendijäätmeid tuleb koguda kõikidel tekkekohtadel, kus selliseid pakendijäätmeid tekib (sh üksik- ehk individuaalmaja juures).
- Nimetatud pakendijäätmeid tuleb koguda eraldi kogumismahutitega (vt ka muude kogumisvahendite kasutamise selgitus all).
- Klaaspakendijäätmed võib liigiti koguda kas avalikku klaaspakendijäätmete mahutisse või tekkekohal asuvasse eraldi klaaspakendijäätmete mahutisse.

- Kui otsustatakse klaaspakendijäätmed teatud kinnistute puhul vabastada tekkekohal kogumisest ja rakendada klaaspakendi avaliku konteineriga kogumist, siis peab kohaliku omavalitsuse üksus tagama nendele kinnistutele piisava (st mugava ja motiveeriva) avalike kogumismahutite võrgustiku. Avalike pakendikonteinerite tühjendamine tuleb korraldada korraldatud jäätmeveo raames ning tagada tuleb kogutavate jäätmete kvaliteet (võõriseid mitte üle 5 massiprotsendi)¹. Pakendite kogumine toimub KOJV raames ja vedaja hankelepinguga antakse sellele ettevõttele ainuõigus, keegi teine müügipakendeid paralleelselt vedada ei või. Avalike pakendimahutite tühjendamise eest KOV ega kasutajad ei maksa. Nende tühjenduse kulu kannab täielikult tootja/taaskasutusorganisatsioon (TKO) ja selleks esitab KOV arved TKOdele ja tasub siis pakendivedajale.
- Erandi tegemine pakendiseaduse paragrahvi 15 sätestatud pakendijäätmete liigiti kogumise nõuete osas on teatud tingimustel võimalik (JäätS § 31 lg 6 toodud alustel). See peab olema põhjendatud ja vajadusel kontrollib põhjendatust Keskkonnaamet või Justiits- ja Digiministerium. Võttes arvesse, et Tallinna puhul on tegu kõikjal tiheasustusega, kus juba toimub mitmete jäätmete liigiti kogumine kõikidel kinnistutel, siis võib eeldada, et keskkonnamõju alusel erandi tegemine pole põhjendatud. Teatud erisusi on võimalik kehtestada spetsiifilistes piirkondades, eelkõige vanalinnas, kus on tehnilised piirangud (pole ruumi tekkekohal liigi kogumise mahutite paigaldamiseks, vajab eritehnikat (teede kaalu piirangud, muinsuskaitsetingimused ei luba teha vajalikke ümberehitusi jms). Vanalinnas on liigiti kogumise õiguslikest nõuetest tulenevaid erisusi juba ka varem tehtud. Seega tuleb arvestada, et lausalist erandi tegemist pakendijäätmete tekkekohal kogumise nõuete osas pole Tallinnas võimalik lubada.
- Pakendijäätmete tekkekohal kogumise erandi (vabastuse) andmisel tuleks arvesse võtta, et vabastatud kinnistutele tuleb ikkagi ette näha pakendijäätmete veohankes vabatahtliku lisateenusena (uus PakS § 15 lg 8) tekkekohalt kogumise võimalus. Sel juhul on see kõrgemalt hinnastatud nn mugavusteenus, mille peab täismahus kinni maksma jäätmevaldaja ise

Muud aspektid:

- Jäätmeseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduses tuuakse välja, et pakendijäätmete tekkekohal kogumine peab toimuma kogumismahutiga. Samas viidatakse seaduse seletuskirjas ja ka pakendiseaduse paragrahv 15² (kogumiskottide kasutamisel tasub jäätmevaldaja veokulust 0,50 eurot kogumiskorra kohta) ka muudele kogumisvahenditele. Seega võib eeldada, et pakendijäätmeid võib koguda ka teiste kogumisvahenditega (eelkõige kogumiskott).
- Pakendijäätmete tekkekohal liigiti kogumise rakendamine eeldab suure koguse kogumismahutite soetamist või rentimist, mis võib olla eelkõige üksikmajade jaoks suurem rahaline kulu. Seega tuleks kaaluda peale kogumismahuti ka teiste kogumisvahendite kasutamist (eelkõige kogumiskott), mis aitaks lisamahutite soetamise või rendiga seotud kulusid vähendada.
- Pakendijäätmete tekkekohal kogumise korraldamisel tuleks hinnata, kas valitud lahendus võimaldab omavalitsusel liigiti kogumise sihtarv täis saada. Tuleb arvestada, et sihtarv tõuseb aasta-aastalt ja hankeleping sõlmitakse samas mitmeks aastaks korraga. Seega tuleks pakendijäätmete tekkekohal kogumine sisse viia võimalikult laialdaselt ja ilma suuremate eranditena.

---

¹ See kehtib ka tekkekohal kogutud pakendijäätmete kohta. Samas tuleb rõhutada, et sortimisuringud on näidanud, et tekkekohal liigiti kogutud pakendijäätmete seas on oluliselt vähem võõriseid kui avalike kogumispunktidega kogutud pakendijäätmetes.

- Pakendijäätmete tekkekohal kogumise nõuete sätestamisel Tallinnas tuleks arvesse võtta ka Tallinna jäätmehoolduseeskirjaga sätestatud tänast olmejäätmete liigiti kogumist ja selle toimimist (eelkõige paberi ja kartongi ning biojäätmete liigiti kogumist) ning tänase pakendijäätmete liigiti kogumise kogemusi. Tuleb arvesse võtta, et Tallinnas juba toimib suhteliselt laialdaselt vabatahtlikult nii kortermajade (kogutakse eraldi konteineriga nii segapakendijäätmeid kui ka klaaspakendijäätmeid) kui ka individuaalmajade (nn kollase pakendikoti teenus) juures pakendijäätmete tekkekohalt kogumine.
- Lisaks tuleb silmas pidada, et seadusemuudatustega kehtestatakse ka segaolmejäätmete ja tavajäätmete energiakasutuse saastetasu ning tõstetakse märkimisväärselt jäätmete prügilasse ladestamise saastetasu, mille eesmärgiks on motiveerida olmejäätmete (sh pakendijäätmete) liigiti kogumist. Seega suurenevad olulisel määral segaolmejäätmete veo- ja käitlustasud. See eeldab, et kõikidel jäätmetekitajatel oleks võrdsed tingimused jäätmete liigiti kogumiseks (jäätmekäitlusega seotud kulude vähendamiseks läbi liigiti kogumise) ja tagatud selleks mugav, motiveeriv ja kulutõhus kogumissüsteem (olmejäätmete liigiti kogumist korraldades tuleb tagada, et see on jäätmevaldajale segaolmejäätmete või valesti liigitatud jäätmete üleandmisega võrreldes võimalikult mugav, motiveeriv ja kulutõhus).
- Võttes arvesse, et jäätmevaldajatele tuleb avalike pakendipunktide rakendamisel tagada piisav (mugav, motiveeriv ja kulutõhus) võimalus oma pakendijäätmeid ära anda, siis tuleks arvestada, et avalike klaasijäätmete kogumispunktide tihedus peab olema vähemalt PakS § 17¹ lõige 1 sätestatust, mis eeldab, et iga pakendikogumispunkt peab jäätmevaldajast jääma maksimaalselt 500 meetri kaugusele. Pigem peaks piisav pakendikogumispunktide võrgustik olema isegi tihedam. Võttes arvesse teiste riikide kogemusi (nt Saksamaa, Soome, Hispaania) avalike pakendipunktide planeerimisel, siis pigem proovitakse tagada olukord, kus keskmine vahemaa (kõndimiskaugus) kogumispunktini ei ületaks 150 meetrit (eelduslik punktide raadius 300 m).²
- Kui jätta teatud kinnistud kas täies mahus või osaliselt pakendijäätmete tekkekohal kogumise kohustuse alt välja, siis tuleb arvestada, et liigiti kogumise ebamugavuse tõttu võib nende kinnistute jäätmekäitlustasu olla kõrgem, kuna segaolmejäätmetena antakse üle rohkem jäätmeid. Lisaks tuleb arvestada, et **vabatahtliku pakendijäätmete kogumise lisateenuse hinnad kujunevad oluliselt kõrgemaks, kui seaduses sätestatud 50 senti** konteineri tühjendamise eest. Tallinnas on viimasel ajal vedajad tõstnud nn kollase pakendikoti teenuse hinda kordades, mistõttu on liigiti kogutud pakendijäätmete üleandmine kallim kui segaolmejäätmete vastav tasu. Näiteks Pirital on kuni 150 l jäätmekoti tühjendamine 1,89 eurot ja 140 l mahuti tühjendamine 2,03, pakendikoti äraveo tasu 2,03 eurot. Lisaks tuleb arvestada, et Tallinnas on juba paljude kortermajade juures maksimaalne pakendijäätmete tekkekohal kogumine (peale paberi ja kartongi kogutakse eraldi konteineritega ka plast- ja metallpakendijäätmeid ja klaaspakendijäätmeid). Seega andes laialdase vabastuse näiteks klaaspakendijäätmete tekkekohal kogumisele, tuleb arvestada, et selliste pakendijäätmete kogumine muutub nendele jäätmetekitajatele vabatahtlikuks ja seega tõuseb ka sellise teenuse hind märgatavalt.

---

² Üldjuhul ELi liikmesriigid ei ole sätestanud mingit konkreetset raadiust või vahemaad pakendikogumispunktidele. Pigem on see jäetud omavalitsuste otsustada võttes arvesse rahvastiku tihedust ja muid asjaolusid (nt milline on üldine pakendijäätmete liigiti kogumise korraldus).

3. Pakendijäätmete tekkekohal kogumise lahenduste alternatiivid

Tuginedes eelnevalt toodud õigusnõuetele ja nendest tulenevatele eeltingimustele ning tänase jäätmete liigiti kogumise korraldusele, võib välja pakkuda järgmised pakendijäätmete tekkekohal kogumise lahendused Tallinnas.

3.1 Pakendijäätmete maksimaalne kogumissüsteem

Selle alternatiivi puhul rakendatakse pakendijäätmete tekkekohal liigiti kogumine maksimaalses ulatuses. Tekkekohal tuleb liigiti koguda pakendijäätmed järgmiselt:

- 1) Paber- ja kartongpakendijäätmed koos paberi- ja kartongijäätmetega
- 2) Joogikartong koos plast- ja metallpakendijäätmetega
- 3) Klaaspakendijäätmed

Nimetatud pakendijäätmeid tuleb eraldi mahutitesse koguda mis tahes kasutusotstarbega kinnistul, kus pakendijäätmeid tekib.

Üksikelamu, paarismaja, ridaelamuboksi ja kuni kahe korteriga kinnistul võib kogumismahuti asemel koguda pakendijäätmeid ka pakendikotiga: nt klaaspakend 50-liitrise roheline kotiga, joogi-/plast-/metallpakend 150-liitrise kollase kotiga ja paber/papp 150-liitrise sinise kotiga.

Tekkekohal liigiti kogumise erand tehakse ainult vanalinnas, kus antakse õigus pakendijäätmete liigiti kogumiseks avalike pakendijäätmete kogumispunktide kaudu, mille tühjendamise teenus korraldatakse KOJV raames.

Selle alternatiivi puhul jääb kehtima juba täna Tallinna jäätmehoolduseeskirjas lubatud ühismahuti kasutamise õigus.

Järgnevalt on välja toodud selle alternatiivi tugevused ja nõrkused lähtudes õiguslikest nõuetest ja kogumise korralduslikest eeldustest.

Tugevused:

- + Pakendijäätmete maksimaalse tekkekohal kogumise puhul pole vaja eraldi avalikku pakendikogumise võrgustikku korraldada ja selle opereerimist KOJV kaudu hankida.
- + Tagatud on ühesugused ja võrdsed tingimused kõikidele jäätmevaldajatele pakendijäätmete liigiti kogumiseks.
- + Tagatud on maksimaalsed eeldused jäätmete liigiti kogumise sihtarvu täitmiseks.
- + Väiksematel jäätmevaldajatel (üksikelamu, paarismaja, ridaelamuboksi ja kuni kahe korteriga kinnistul) võimaldab mahuti asendamine kogumiskotiga leevendada lisakonteinerite hankimise kulusid.

Nõrkused:

- Seadusega nõutud lisamahutite paigutamine kõikidele kinnistutele võib olla tehniliselt keeruline seoses ruumi või sobiva hoiukoha puudumisega (leevendust annab kogumiskoti kasutamine ja vanalinna kinnistute vabastamine tekkekohal kogumisest), mistõttu tekib eeldatavasti sellise kogumise rakendamisel elanike seas teatud määral vastuseisu ja negatiivset reageeringut.

3.2 Pakendijäätmete optimaalne kogumissüsteem

Selle alternatiivi puhul antakse teatud kinnistutele klaaspakendijäätmete tekkekohal liigiti kogumises erand.

Pakendijäätmete liigiti kogumine toimub vastavalt järgmiselt:

1. Elamumaa sihtotstarbega kinnistul, kus on vähemalt kolm korterit, ning mitteelamumaa sihtotstarbega kinnistul tuleb koguda eraldi kogumismahutitesse ja üle anda jäätmevedajale järgmised pakendijäätmete liigid:
  - Paber- ja kartongpakendijäätmed koos paberi- ja kartongijäätmetega
  - Joogikartong koos plast- ja metallpakendijäätmetega
  - Klaaspakendijäätmed
2. Üksikelamu, paarismaja, ridaelamuboksi ja kuni kahe korteriga kinnistul tuleb tekkekohal koguda paber- ja kartongpakendijäätmed koos paberi- ja kartongijäätmetega ning joogikartongi koos plast- ja metallpakendijäätmetega kas eraldi mahutitega või muude vahenditega (nt joogi-/plast-/metallpakend 150-liitrise kollase kotiga ja paber/papp 150-liitrise sinise kotiga).

Klaaspakendijäätmete liigiti kogumine toimub nendes piirkondades avalike kogumismahutitega.

Elamumaa sihtotstarbega kinnistul pakendijäätmete tekkekohal liigiti kogumise erandi pakkumisel on kuni kahe korteri määratlus põhjendatud sellega, et sama määratlust kasutatakse Tallinna jäätmehoolduseeskirjas biojätmete (köögi- ja sööklajajätmete) liigiti kogumise vabastuse andmisel, kui neid jäätmeid tekkekohal kompostitakse. Seega pakub selline määratlust ühtlustatud ja arusaadavat lähenemist jäätmete liigiti kogumise korraldamisel. Samuti võimaldab eelkõige üksik- ja paarismajadele klaaspakendijäätmete tekkekohal kogumisele vabastuse andmine lihtsamalt piiritleda Tallinna linna territooriumil need piirkonnad, kus arendada alternatiivset avalikku klaasipakendijäätmete kogumispunktide võrgustikku.

Pakendijäätmete tekkekohal liigiti kogumise laiem erand tehakse ainult vanalinnas, kus antakse õigus pakendijäätmete liigiti kogumiseks avalike pakendijäätmete kogumispunktide kaudu, mille tühjendamise teenus korraldatakse KOJV raames.

Selle alternatiivi puhul jääb kehtima juba täna Tallinna jäätmehoolduseeskirjas lubatud ühismahuti kasutamise õigus.

Järgnevalt on välja toodud selle alternatiivi tugevused ja nõrkused lähtudes õiguslikest nõuetest ja kogumise korralduslikest eeldustest.

Tugevused:

- + Lubab väiksema korterite arvuga kinnistutel loobuda klaaspakendijäätmete kogumisest ning seeläbi pole vaja paigutada kinnistule ühte lisamahutit (või kogumiskotti). Samas tuleb arvestada, et muude jäätmeliikide kogumiseks (segaolmejäätmetele ja teatud juhtudel ka biojätmete³ mahutile) peab kinnistul olema ikkagi tagatud paberi- ja kartongijäätmete ning joogikartongi/plasti/metallpakendijäätmete liigiti kogumine.

---

³ Kui biojätmete kogumist pole asendatud kohapealse kompostimisega.

Nõrkused:

- Klaaspakendijäätmete liigiti kogumiseks tuleb nendes piirkondades, kus on sellest kohustusest vabastatud kinnistud, rajada avalik klaaspakendite kogumispunktide võrgustik, mis on jäätmevaldajale mugav, motiveeriv ja kulutõhus. Selleks tuleb läbi viia analüüs, mille põhjal tagada kõikidele vabastatud kinnistutele piisav liigiti kogumise võimalus. Avalike kogumispunktide teenindamiseks/tühjendamiseks tuleb see lisada KOJV hankesse.
- Hajutatud klaaspakendijäätmete kogumisvõrgustiku tühjendamine võib ikkagi nõuda suuremat logistilist pingutust, mistõttu ei pruugi sellest tulenev keskkonnamõju (KHG heide) olla märkimisväärselt madalam kui nende pakendijäätmete tekkekohal kogumine.
- Kui soovitakse suurendada kinnistute korterite arvu, mille puhul klaaspakendi tekkekohal liigiti kogumisest vabastatakse, siis tuleb arvestada oluliselt suurema avalike klaaspakendijäätmete kogumispunktide võrgustiku loomisega, sest suurema korterite arvuga kinnistuid võib leida rohkemates piirkondades üle linna.

3.3 Pakendijäätmete minimaalne kogumissüsteem

Selle alternatiivi puhul antakse kõikidele kinnistutele klaaspakendijäätmete tekkekohal liigiti kogumises erand.

Pakendijäätmete liigiti kogumine toimub vastavalt järgmiselt:

1. Kõikidel kinnistutel, kus tekib pakendijäätmeid, kogutakse liigiti:
  - Paber- ja kartongpakendijäätmed koos paberi- ja kartongijäätmetega
  - Joogikartong koos plast- ja metallpakendijäätmetega

Üksikelamu, paarismaja, ridaelamuboksi ja kuni kahe korteriga kinnistul võib kogumiskonteineri asemel nimetatud pakendijäätmeid koguda tekkekohal ka muude vahenditega (nt joogi-/plast-/metallpakend 150-liitrise kollase kotiga ja paber/papp 150-liitrise sinise kotiga).

2. Klaaspakendijäätmete liigiti kogumine toimub nendes piirkondades avalike kogumismahutitega.

Pakendijäätmete tekkekohal liigiti kogumise laiem erand tehakse ainult vanalinnas, kus antakse õigus pakendijäätmete liigiti kogumiseks avalike pakendijäätmete kogumispunktide kaudu, mille tühjendamise teenus korraldatakse KOJV raames.

Selle alternatiivi puhul jääb kehtima juba täna Tallinna jäätmehoolduseeskirjas lubatud ühismahuti kasutamise õigus.

Järgnevalt on välja toodud selle alternatiivi tugevused ja nõrkused lähtudes õiguslikest nõuetest ja kogumise korralduslikest eeldustest.

Tugevused:

- + Klaaspakendijäätmete tekkekohal kogumise kohustuse mittekehtestamise puhul ei teki kinnistutel (eelkõige väiksematel kinnistutel) probleemi vajaliku lisakonteinerile koha leidmisega. Kõik kinnistud, kus tekib klaaspakendijäätmeid, on vabastatud klaaspakendi

tekkekohal kogumisest ja seega ei pea maksma seaduses toodud tasu (50 senti) mahuti tühjendamise eest.

Nõrkused:

- Tuleb luua kogu Tallinna haldusterritooriumit kattev klaasipakendijäätmete avalike kogumispunktide võrgustik, mille opereerimine (sh tühjendamine) tuleb sisse osta KOJV kaudu. Tallinn peab avalike pakendipunktide tühjendamise teenuse eest maksma esmalt jäätmevedajale ja siis selle raha tagasi küsima taaskasutusorganisatsioonidelt, mille jaoks täna pole selget protseduuri pakutud. Tuleb arvestada, et avaliku kogumisvõrgustikuga kogutud pakendijäätmetes on rohkem võõriseid⁴ kui tekkekohal kogutud pakendijäätmetes, mistõttu tekib risk, et linn peab sellisel juhul lisakulud oma eelarvest katma. Kui tekkekohal kogutud pakendijäätmete puhul on kogumisaegse kontrolli käigus võimalik muude jäätmetega reostatud mahutite puhul selliste jäätmete käitlemisega seotud lisakulud sisse nõuda jäätmevaldajalt (nt hinnastades nõuetele mittevastavad pakendimahutid segaolmejäätmete tühjendustasuga, mida tehakse ka täna), siis avalike kogumismahutite puhul pole võimalik reostunud pakendimassi lisakäitlemisega seotud kulused jäätmevaldajatele tagasi suunata.
- Kui avalik klaaspakendijäätmete kogumispunktide võrgustik pole piisav, siis tulenevalt asjaolust, et klaaspakendite massikaal on suhteliselt suur, võib nende pakendijäätmete liigiti kogumise vähene tase mõjutada ka Tallinna olmejäätmete liigiti kogumise sihtarvu täitmist.⁵
- Kuna Tallinnas on suhteliselt palju selliseid kinnistuid, kus juba toimub pakendijäätmete (sh klaaspakendi) tekkekohal kogumine, siis üldise vabastuse andmisel muutuvad sellised mahutid vabatahtlikeks ning võttes arvesse tänaseid kogemusi, siis võib sellise mugavusteenuse hind jäätmevaldajale olulisel määral suurened, sest mugavusteenuse hind võib olla rohkem kui 50 senti (vt näide üleval). Seega võib sellise erandi tegemine tekitada paljudes jäätmevaldajates segadust ja negatiivset reageeringut.

---

⁴ Jäätmete sortimisuuringu (Jäätmeanalüüsid OÜ, 2025) tulemused näitasid, et avalike pakendimahutitega kogutud pakendijäätmetes on võõriste osakaal tunduvalt suurem, kui tekkekohal kogutud pakendijäätmetes.

⁵ Jäätmete sortimisuuringu tulemused näitasid, et Tallinna segaolmejäätmetes on jätkuvalt suhteliselt suur kogus klaaspakendijäätmeid.

4. Pakendijäätmete liigiti kogumise korralduse soovitusel Tallinna vanalinnas

Eespoolt toodud pakendijäätmete tekkekohal liigiti kogumise nõuete rakendamise alternatiivide puhul on arvestatud, et Tallinna vanalinnas tehakse selle piirkonna iseärasust arvestades (suuremal osal kinnistutel puudub vajalik ruum jäätmete liigiti kogumiseks seadusega nõutud mahus) erand pakendijäätmete tekkekohal kogumiseks.

Pakendijäätmete liigiti kogumise edasisel arendamisel tuleb arvestada, et vanalinnas toimub juba nii paberi ja kartongi kui ka biojäätmete liigiti kogumine, kuhu on haaratud suurem osa kinnistuid. Muuhulgas kasutatakse ka ühismahuteid. Lisaks on vanalinna territooriumil kümme avalikku pakendijäätmete kogumispunkti. Seega vajaks vanalinnas olmejäätmete liigiti kogumise korraldus terviklikku analüüsi, mis vaatleks kõikide jäätmeliikide kogumise võimalusi ja lahendusi. Oluline on tagada, et pakendijäätmete liigiti kogumise korraldus arvestaks tänast kogumissüsteemi ja ei tekitataks olukorda, kus nendel kinnistutel, kus tekkekohal kogumine on võimalik ja toimib, see võimalus kaob või ei ole rahaliselt motiveeriv.

Järgnevalt on toodud üldised soovitusel pakendijäätmete liigiti kogumise korralduseks vanalinnas.

- Pakendijäätmete avalike kogumispunktide puhul tuleb arvestada, et kogumispunktid on inimestele mugavalt ligipääsetavad ja asuksid igast jäätmevaldajast/kinnistust mõistlikul kaugusel. Võttes arvesse teiste riikide kogemusi, loetakse mõistlikuks kauguseks seda, kui kogumispunkt oleks jalutuskäigu kaugusel, mis ei ületa 150–200 meetrit. Siinjuures tuleb arvestada, et edaspidi võib pakendijäätmete tekkekohal kogumise rakendamisega väheneda ka muude avalike pakendijäätmete kogumispunktide arv linnas (eelkõige kaubanduskeskuste juures, kuhu praegu inimesed on harjunud oma pakendijäätmeid viima).
- Lähtudes sellest, peaks vanalinna territooriumil olema ligikaudu 18 avalikku pakendikogumise punkti.
- Täna vanalinnas asuvad pakendipunktid paiknevad eelkõige vanalinna äärealadel, kus on rohkem ruumi pakendimahutite paigutamiseks. Üldisemas plaanis on praegused pakendipunktid sobivates kohtades (eelkõige vanalinnast väljasõidu tänavate ääres ja parkimisplatsidel). Nii võiks olemasolevad pakendipunktid sellisel kujul ka edaspidi jääda (tuleb jälgida, et kõikides pakendipunktides saab üle anda nõutud jäätmeliike – paber ja kartong, joogikartong koos plast- ja metallpakendijäätmetega, klaaspakendijäätmed).
- Edaspidi tuleks lisaks leida kohad (vähemalt kaheksa lisa kohta) jäätmete liigiti kogumiseks vanalinna sisekvartalitesse (nii Toompeale kui ka all-linna). Kuna vanalinna pole võimalik tehniliste piirangute tõttu lubada suuremaid jäätmeveokeid, siis peaks sisekvartalites asuvad avalikud jäätmekogumispunktid olema välja ehitatud selliselt, et seal asuvaid mahuteid on võimalik tühendada väiksemate veokitega. Samuti eeldavad muinsuskaitse eeskirjad eeldatavasti seda, et jäätmekogumispunktid oleks sobiva disainiga (eelduslikud sobiva kujundusega mahutid, kaaluda võib ka jäätmemajade rajamist).
- Mitmetes teistes Euroopa riikides vanalinnades kasutatud jäätmete tänavalt n-ö lahtiselt kogumine teatud kuupäevadel ja kellaaegadel, Tallinna vanalinna pigem ei sobi (vt ka teiste linnade näited foto 3).

5. Pakendijäätmete liigiti kogumise korralduse näited teistes Euroopa riikides ja linnades

Pakendijäätmete liigiti kogumise korraldus on eri Euroopa riikides ja linnades korraldatud erineval viisil, tulenevalt õiguslikust raamistikust ning vastava riigi või linna pakendijäätmete kogumissüsteemi arengutest. Tuleb arvesse võtta, et pakendijäätmete liigiti kogumine ja käitlemine tugineb kõikides liikmesriikides (v.a Taani) nn tootjavastutusele, mille kohaselt peavad pakendatud kaupu turule laskvad ettevõtted korraldama ja finantseerima pakendite kokkukogumise ja nõuetele vastava käitlemise. Seega mängivad pakendijäätmete (sh müügi- ja pakendite kogumise) korralduses ja kogumissüsteemi loomises olulist rolli tootjate poolt loodud taaskasutusorganisatsioonid, kes pakendijäätmete kogumisel teevad koostööd kohalike omavalitustega. Samas on paljudes (eelkõige n-ö vanades liikmeriikides) ajalooliselt pakendijäätmete liigiti kogumise kujundamise ülesanne olnud KOVidel, kes siiani olulisel määral pakendijäätmete kogumise vahetu korraldamisega tegelevad.

Üldjuhul on Euroopas õiguslikult jäetud KOVide määrata, kuidas peaks nende haldusterritooriumil pakendijäätmete liigiti kogumine korraldatud olema. Siiani on pakendijäätmete liigiti kogumine toetunud eelkõige avalikule pakendijäätmete kogumise võrgustikule. Viimasel ajal on üha rohkem hakatud pakendijäätmete liigiti kogumist viima tekkekohale. Põhjuseks on siin eelkõige olmejäätmete ringlussevõtu sihtmäärade suurenemises, mis eeldab ka liigiti kogumise suurenemist. Nii on mitmed riigid ja omavalitsused hakanud pakendijäätmete tekkekohal liigiti kogumist tegema kohustuslikuks.

Järgnevalt on toodud mõned näited teistest liikmeriikidest ja linnadest.

Soome⁶

Soomes kogutakse kodumajapidamiste pakendijäätmeid kahe kogumissüsteemiga – kogumine tekkekohal/kinnistul vastavatesse mahutitesse või avalike kogumispunktidega. Alates 1. juulist 2023 peab kõigil vähemalt viie korteriga elamutel olema pakendijäätmete mahuti. Kohalik omavalitsus määrab täpsemad nõuded jäätmete (sh pakendijäätmete) liigiti kogumiseks ja vajadusel tehes ka erisusi teatud piirkondades või olukordades, tuginedes tehnilistele või keskkonnavalistele piirangutele.

Helsingi näide:

Helsingi piirkonna jäätmehoolduseeskiri⁷ sätestab alates 5 korteriga elamutes pakendijäätmete tekkekohal liigiti kogumise nõude. Sellisel juhul tuleb tekkekohal koguda paber-/kartong-, plast-, klaas- ja metallpakendeid. 1–4 korteriga majades (sh individuaalmajades) on pakendijäätmete tekkekohal kogumine vabatahtlik. Muudel kinnistutel (mitteelukondlikud) tuleb pakendijäätmeid koguda juhul, kui paber-/kartongpakendit ja plastpakendit tekib üle 10 kg nädalas ning klaaspakendeid ja metallpakendeid üle 5 kg nädalas.

Foto 1. Pakendijäätmete tekkekohal kogumine neljaosalise mahutiga (hsy.fi)

⁶ <https://ym.fi/jatteet/jatelaki>

⁷ https://julkaisu.hsy.fi/jatehuollon-hinnasto-2026_1/1.html

Rootsi⁸

Rootsis peavad KOVid tagama kodumajapidamiste pakendijäätmete liigiti kogumise (plast-, klaas-, paber- ja metallpakendid) kinnistul või selle lähedal hiljemalt 1.01.2027. Lisaks peavad KOVid tagama pakendijäätmete liigiti kogumise ka avalikus ruumis. Majaomanikele ja ühistutele makstakse kinnistul pakendijäätmete kogumise eest toetust, KOVide kulud katavad tootjad/tootjavastutusorganisatsioonid.

KOVid otsustavad ise, kuidas täpsemalt ja millistelt kinnistutelt tuleb jäätmeid liigiti koguda. KOV otsustab, kuidas kogumist korraldada.

Stockholmi näide:

2025. aasta seisuga on Stockholmi kinnistutest juba ligikaudu üle 60% neid, kes kasutavad kinnistupõhist ehk tekkekohal pakendijäätmete kogumist⁹, mis hõlmab peamisi pakendimaterjali fraktsioone (paber, plast, metall, klaas). Alates 1. jaanuarist 2027 muutub kõigile kinnistutele kohustuslikuks rakendada n-ö tekkekohal ("fastighetsnära") pakendijäätmete kogumist. Eesmärk on muuta jäätmete liigiti kogumine mugavamaks, suurendada materjalide ringlussevõttu ning vähendada segaolmejäätmete hulka. Sellega seoses on välja toodud ka praktilisi väljakutseid, eriti tihedalt hoonestatud ja vanemates linnaosades, mistõttu jäävad avalikud pakendipunktid samuti alles, eriti nendes piirkondades, kus tekkekohal kogumise lahendus on raskesti teostatav.

Saksamaa

Saksamaa linnades on pakendijäätmete kogumine üles ehitatud nn tootjavastutuse keskselt: pakendit turule lasknud ettevõtted rahastavad kogumist/sortimist ning tarbijal on kohustus pakendid õigesti ära anda. Samas suunavad KOVid seda, kuidas pakendijäätmeid tuleb koguda kinnistutelt. Nii nagu valdavas osas teistes ELi liikmesriikides, paneb Saksamaa pakendiseadus (VerpackG) kohustuse tagada pakendite segajäätmetest eraldi kogumine üldisemalt. Selleks võib kasutada liigiti kogumist kas kinnistu juurest (Holsystem), või tarbija läheduses avaliku kogumispunktide süsteemiga (Bringsystem), või nende kombinatsioonina. Seadus nõuab eraldi kogumist, aga ei ütle, et igal kinnistul peab tingimata olema teatud pakendiliikide (nt klaasi) kogumiseks eraldi konteiner. Pakendijäätmete üleandmine peab olema tarbijale tasuta. Täpsema kogumise korralduse panevad paika KOVid.

Üldisemas plaanis kogutakse Saksamaa linnades pakendijäätmeid liigiti järgmiselt:

- Kerge pakend (Leichtverpackungen, LVP), linnades valdavalt tekkekohal (kollane konteiner või kott), tüüpiline "Holsystem".
- Paber ja kartong (Altpapier), linnades valdavalt tekkekohal (sinine konteiner).

Foto 2. Pakendijäätmete tekkekohal kogumine kaheosalise mahutiga (danderyd.se)

⁸ <https://www.stockholmvattenochavfall.se/artiklar-listsida/avfall---sortering-och-atervinning/nya-regler-forpackningsinsamlingen/>; <https://www.regeringen.se/artiklar/2022/07/nya-forbattrade-regler-om-forpackningsinsamlingen/> ; https://www.stockholmvattenochavfall.se/flerbostadshus/Fastighetsagare_brf/avfallstjanster/forpackningar/

⁹

https://www.stockholmvattenochavfall.se/flerbostadshus/Fastighetsagare_brf/avfallstjanster/forpackningar/

- Klaaspakend (Altglas): enamasti “Bringsystem” ehk avalikud konteinerid.

Pakendijäätmete liigiti kogumine vanalinnades ja tiheda hoonestusega piirkondades

Euroopas on palju riike ja linnu, kus on rakendatud pakendijäätmete kogumisviise, mis võtavad arvesse tiheda hoonestusega piirkondade piirangud (puudub ruum mahutite paigutamiseks või tänavavõrk suuremate mahutite tühjendamiseks).

Järgnevalt on toodud mõned näited erinevate Euroopa linnade pakendijäätmete kogumise lahendustest sellistes piirkondades.

Belgias, Hollandis, Prantsusmaal jm on levinud paljudes linnades selline lahendus, kus tiheda hoonestusega piirkondades kogutakse erinevaid pakendijäätmeid (nt paber ja kartong, plast) teatud päevadel ja kellaaegadel vahetult kinnistute juurest (tavaliselt maja eest). Jäätmed asetatakse välja kas lahtiselt või selleks ette nähtud kogumiskottidega.

Foto 3. Jäätmete liigiti kogumine Brüsselis (Vital Marage)

Kuna selline kogumine võib tekitada jäätmete takistusi tänavatel ja liigiti kogutud jäätmete segamini minekut, siis on viimasel ajal üha rohkem hakatud sellistes linnades otsima võimalusi kesksete kogumispunktide väljaehitamiseks, kuhu jäätmevaldajad saaks oma jäätmeid viia/koondada. Probleeme tekitavad eelkõige väiksed ettevõtted ja kauplused, kus võib tekkida korraga palju pakendijäätmeid, mida on keeruline kesksetesse kogumispunktidesse ära mahutada ja sinna tekkekohalt ka transportida.

Mitmed Euroopa linnad on püüdnud luua tiheda hoonestusega piirkondadesse vastavaid keskseid/avalikke pakendijäätmete kogumispunkte, mis on eelkõige mõeldud kas turistide või elanike pakendijäätmete kogumiseks. Üldjuhul ei ole probleemiks jäätmekonteinerite otsene paigutamine ka vanalinnadesse, sest need on tänapäeval esteetiliselt iseenesest mõistetavad asjad ka muinsuskaitsekeskkonnas. Üldjuhul eraldi jäätmemaju ei kasutata. Kuna tiheda hoonestusega piirkondades pole tihti ruumi suuremate konteinerite paigutamiseks, siis mitmel pool kasutatakse pigem süvakonteinereid. Samas võib selliste mahutite paigutamine olla muinsuskaitsekeskkonnas probleemne.

Foto 4. Pakendijäätmete liigiti kogumine mahutitega Portugalis (abaae.pt)

Foto 5. Pakendijäätmete liigiti kogumine Itaalias (laguida.it)

Foto 6. Jäätmete kogumispunkt Rumeenias (süvamahutid) (Sopsa, recycling-magazine.com)

Foto 7. Jäätmete kogumispunkt Sloveenias (süvamahutid) (visitljubljana.com)

Foto 8. Pakendijäätmete liigiti kogumine Itaalias (Sardiinia) (H. Moora)